

כבוד הרב, האם זה נכון מה שאומרים שאסור היום לאכול עופות?

שיחה מרתקת בין הרב שליט"א לר' משה שיחי'

משה: ההסבר של הרב יפה מאד וברור, אבל מכל מה שהרב אמר עדיין לא הבנתי מדוע יש בעיה לאכול עופות פטם?

הרב: הבעיה הגדולה שיש היום עם העופות היא, שכפי שהסברתי, ההורים של הפטם הם בעצם עופות תעשייתיים שמיצרים במפעלים בחו"ל. ייצור הורי הפטם נעשה על ידי הכלאות של כל מיני סוגי עופות, עופות שונים ומשונים. בהכלאות כאלו עוסקים כבר עשרות שנים, אך ככל שהשנים מתקדמות לומדים איך להנדס את העופות טוב יותר, איך לערבב יותר טוב עופות אחרים וליצור על ידי כך פטמים יותר משובחים. זהו דבר דינמי. זה לא שאנשים אוכלים את אותם עופות כבר עשרות שנים, מידי פעם נעשות הכלאות חדשות והעופות משתנים.

היום המצב בארץ הוא שכל העופות שמשווקים לאכילה הם עופות שמגיעים דרך המפעלים בחו"ל בתהליך הנ"ל. עד לפני כמה שנים הציבור, כולל הרבנים, לא ידעו שזה כך. גם היום הדבר עדיין לא התפרסם דיו ורבים לא יודעים זאת.

משה: אני חושב שאני מתחיל להבין, אם ההורים של עופות הפטם אלו עופות שמיצרים במפעלים בחו"ל מערבוב של כל מיני סוגי עופות, אז יכול להיות שיש גם עופות לא כשרים שהשתמשו בהם לצורך ייצור הפטם, וזה יכול לגרום לכך שגם הפטמים יהיו אסורים באכילה.

הרב: בדיוק! ועוד מעט אני אסביר לך שזה אפילו הרבה יותר חמור ממה שאתה חושב...

משה: אבל הרב, אני קונה רק עופות עם הכשר מהודר, אז ברור שנותני הכשרויות משגיחים שלא יכליאו במפעלי ייצור הפטם עופות לא כשרים?

הרב: ר' משה, הלוואי שזה היה כך, אך כל ההכשרים היום לא נותנים את ההשגחה שלהם על מקור העופות. הם נותנים השגחה על השחיטה, שלא יהיו בעיות של טריפות ועוד עניינים, אך לא על מקור העופות. בעלי המפעלים לא נותנים להכנס למפעלים, וודאי שלא להכנס באופן תמידי. הייצור של העופות הוא סוד מקצועי. בנוסף, גם אם יתנו להכנס למפעלים, אין דרך לעקוב אחרי כל ההכלאות שנעשו, כי מדובר על עשרות שנים שעוסקים בהכלאות. חלק מההכלאות אף לא נעשו במפעלים, אלא אצל מגדלים פרטיים שהצליחו לייצר על ידי הכלאות עופות משובחים, והם מכרו את העופות שהם ייצרו לאותם מפעלים גדולים. כך שאין שום דרך לבדוק אילו עופות הוכלאו לצורך ייצור הפטם.

משה: הרב אמר קודם שהעניין הזה הרבה יותר חמור ממה שאני חושב, אודה מאד לרב אם הוא יוכל לפרט על כך יותר.

הרב: האמת שזה נושא קצת ארוך ומורכב, אנסה לתת לך ראשי פרקים ממש בקצרה. אם תרצה להרחיב ולהעמיק את ידיעותיך בעניין זה, ואני מאד ממליץ שתעשה זאת, תוכל לקבל עוד חומר, בו תוכל לעיין בעניין זה ביתר הרחבה.

הרב: ר' משה, אתה שואל שאלה על עניין כאוב מאד. קשה לי לדבר על כך, אבל מכיוון שאני רואה שאתה באמת רוצה לדעת ובמיוחד שמדובר על נושא מאד חשוב, אשתדל לבאר לך זאת בעז"ה בקצרה.

דבר ראשון שצריך לדעת בנושא העופות, הוא שהיום העופות לא גדלים באופן שהם גדלו בעבר. בעבר באותו לול היו מגדלים תרנגולים שאת חלקם שחטו ואת חלקם השאירו לצורך הטלת ביצים. מתוך הביצים שהוטלו, היו ביצים שנלקחו לצורך אכילה והיו ביצים שמהם בקעו אפרוחים. האפרוחים שבקעו גדלו, וכך היה ללול דור המשך. אצל היהודים הקפידו לגדל בלולים רק תרנגולים בעלי מסורת כשרות, ולכן לא היה שום חשש הלכתי עם העופות.

היום זה אחרת. היום יש כמה סוגי תרנגולים הגדלים בלולים שונים. יש סוג של תרנגולים שמשמשים רק עבור אכילה, תרנגולים אלו נקראים עופות פטם. אלו הם העופות הרגילים הנמכרים בכל המקומות. אחד המאפיינים של גידול הפטם הוא שתרגולות פטם לא מטילות ביצים.

משה: אז הרב, אם תרגולות הפטם לא מטילות ביצים, איך בעלי הלולים של תרנגולי פטם מגדלים את דור ההמשך. אחרי שלוקחים את התרנגולים שלהם למשחטות, מאיפה יש להם עוד תרנגולים לגדל?

הרב: יפה שאלת ר' משה. ההסבר לכך הוא שכפי שאמרנו יש היום כמה סוגי תרנגולים. יש תרגולות מיוחדות, לא מסוג פטם, שהן מטילות את הביצים שמהם בוקעים תרנגולי פטם. יש עוד סוג של תרנגולים שאלו הם התרנגולים הזכרים שגדלים ביחד עם אמהות הפטם. הם עופות מסוג שונה מאשר הנקבות, עם זאת על ידם הנקבות מטילות את הביצים שמהן בוקעים אפרוחי פטם. יש עוד סוג תרנגולות שנקראות לגהורן. הביצים שתרגולות הלגהורן מטילות אלו הן הביצים שרגילים היום לאכלם. כשמדברים על הבעיה של אכילת עופות, מה שנוגע לכך אלו שלושת סוגי העופות שהזכרנו, פטם, האבא של הפטם והאמא של הפטם. זן הלגהורן לא קשור לעופות הנאכלים.

נחזור לדבר על הורי הפטם, צריכים להסביר מי הם סוגי העופות המשמשים לאבא ולאמא של הפטם ומהיכן הם מגיעים? התשובה לכך היא שיש מפעלים גדולים בחו"ל שמהם מגיעים הורי הפטם. במפעלים האלו מייצרים את ההורים של הורי הפטם. מהביצים שמטילות הנקבות יוצאים הורי הפטם. מטרת מפעלים אלו היא לייצר תהליך, שבסופו יצאו עופות פטם יותר משובחים, יותר שמנים בחלקים מסויימים, יותר בריאים, צורכים פחות מזון וגדלים יותר במהירות.

מידי פעם המפעלים האלו שולחים ללולי הגידול של הורי הפטם כאן בארץ וגם במדינות רבות אחרות משלוח חדש של הורי פטם. מלולים אלו לוקחים למדגרות את הביצים שהתרנגולות מטילות. לאחר שבמדגרות בוקעים מביצים אלו אפרוחים, שאלו הם כאמור אפרוחים של עופות פטם, מביאים את האפרוחים ללולים המיועדים לגידול עופות פטם, שם הם גדלים עד לשלב השחיטה. כך יש ללול שמגדל פטמים כל פעם עופות חדשים.

ה. התקבלו כמה וכמה עדויות ותיעודים שלפעמים עופות הפטם אוכלים אחד את השני מחיים. לפי רוב הדיעות עצם אכילת עוף אחר כשהוא עדיין חי, זה נקרא דריסה לשיטת ר"ת. בפוסקים כתוב שאסור לאכול עוף הדורס כשיטת ר"ת. דריסה זו מורה על כך שמדובר על עוף טמא. הב"ח (סי' פ"ב, ב') כותב שלא רק לר"ת, אלא גם לפי רש"י, עוף שאוכל את חברו מחיים, זה סימן שהוא עוף טמא.

חשוב שתדע שיש מסמכים והוכחות ברורות לכל הדברים שנאמרו!

משה: הדברים שהרב אומר מצמררים, האם ישנם רבנים ופוסקים ידועים שגילו את דעתם שיש להמנע כיום מאכילת עופות?

הרב: וודאי. כאמור אני ממליץ לך מאוד לקבל עוד חומר בעניין העופות ולעבור עליו. בחומר שתקבל תוכל למצוא מכתבים של הרבה רבנים ופוסקים ידועים שסוברים שאין לאכול כיום עופות. עוד ברור לפי כל הידוע היום, וכפי שכבר אמרתי לך, שאין שום אפשרות להסתמך על רבנים שהתירו בעבר לאכול עופות, כי היום השאלות הרבה יותר חמורות, וגם רוב רובם של הרבנים היום לא יודעים עדיין מכל הידיעות החדשות שיש בעניין.

משה: שמעתי שיש רבנים שמצאו היתר לאכילת עופות?

הרב: מכל הידיעות שיודעים היום וגם ממה שמתבאר מדברי הפוסקים כבר הוכח שלהלכה אי אפשר לסמוך על היתירים אלו. דרך החומר הנוסף שתראה, תוכל להבין זאת היטב.

משה: הטרחתי את הרב כבר יותר מדאי, אז רק עוד שאלה אחרונה לסיום, שאלה שמציקה לי. אם לא נאכל עופות, אז מה נאכל במקום? איך אפשר להסתדר בלי עופות?

הרב: ר' משה, זאת ממש לא צריכה להיות הדאגה שלך, תדע לך שיש הרבה מאוד משפחות שכבר הפסיקו לאכול עופות והם מסתדרים מצויין. איך מסתדרים? פשוט אוכלים עופות הודו, בקר ודגים. דרך אגב, עם עופות הודו אפשר להכין את כל סוגי המאכלים שרגילים להכין עם עופות רגילים, וניתן להכניס באופן שזה יצא משובח מאוד.

משה: אני כל כך מודה לרב, זה כל כך משמח אותי שכעת אני יודע את הדברים האלו. מעתה אוכל בעז"ה להזהר מאכילת עופות אסורים ולאכול רק מאכלים כשרים. תודה רבה הרב.

קוראים נכבדים! בדף זה הובא נושא בעיית העופות כיום בקיצור נמרץ. כפי שהבנתם מדובר על נושא חמור שאסור לאף יהודי להתעלם ממנו. מומלץ מאוד להשיג חומר נוסף בעניין העופות ולהבין את הנושא על בוריו. המעוניינים בכך מוזמנים לפנות לכתובת המייל yahadut1000@gmail.com ולבקש שישלחו להם חומר בנושא העופות.

מה שאני הולך להגיד לך עכשיו, אלו דברים שהתגלו ונודעו רק בשנים האחרונות ממש, וחלק מהדברים נודעו רק בשנה האחרונה. אפילו רבנים שהתעסקו עם הנושא של העופות עד לא מזמן, רבים מהם לא יודעים את כל הגילויים החדשים שיש בעניין זה, גילויים שבהכרח מביאים למסקנה שלאכול כיום עופות זה איסור וודאי, וחשש גדול שמדובר על איסור דאורייתא של אכילת עופות טמאים.

משה: הרב, אני מכבד מאוד את מה שהרב אומר, אבל במחילה מכבוד הרב, הרי רוב הרבנים, הת"ח וכלל המשפחות החרדיות אוכלים עופות פטם, אז אינני מבין איך אפשר לומר דברים כאלו?

הרב: זו הסיבה שאמרתי לך בתחילת דברי שמדובר על נושא מאוד כאוב, אך אם תשמע את מה שאני אומר לך עכשיו, ובמיוחד אם תקרא את החומר הנוסף שניתן לקבל, אתה תבין שאין לנו מנוס מלומר כך, ואלו דברים פשוטים וברורים. מה שרוב הרבנים והחרדים אוכלים עדיין עופות, זהו רק מחוסר ידיעה על כך שהמציאות הידועה היום שונה מאיך שזה היה עד לא מזמן. חושבים שאם בעבר היו רבנים שהתירו לאכול עופות, אז גם היום זה כך. לא יודעים שהיום השאלות הרבה יותר חמורות.

אנחנו לא יודעים להסביר איך זה שרבים וטובים אוכלים עופות פטם. אלו חשבונות שמים, כך סידר הקב"ה וכך הוא מנהיג את עולמו. אין לנו להרהר אחר זאת. עלינו מוטל רק לנהוג מכאן ואילך כפי פרטי המציאות הידועים כיום וע"פ כללי ההלכה.

אתה יודע ר' משה, גם בזמן הגמרא היה מקרה דומה, הגמרא מספרת במסכת חולין (דף ס"ב ע"ב) ע"פ דברי הרא"ש (שו"ת הרא"ש כ', כ') והתבואת שור (יו"ד ל' סק"ח), שבמשך כמה דורות עם ישראל אכל עוף שהיה דורס, שזה סימן של עוף טמא, ואף חכמי אותם דורות אכלו את אותו עוף. הם לא ראו אותו דורס ולכן חשבו שזהו עוף טהור, עד שפעם הזדמן להם לראות אותו דורס, ואז נודע שהעוף הזה טמא. מאז כמובן הפסיקו לאכול אותו. איך אומר העולם? ההיסטוריה חוזרת על עצמה.

משה: הבנתי... אז עכשיו אודה לרב אם יבאר לי מדוע לפי הידוע היום זה הרבה יותר חמור לאכול עופות פטם מאיך שזה היה בעבר?

הרב: כפי שדברנו, אבאר לך את הידיעות העיקריות בעניין זה ממש בקצרה, רק כראשי פרקים:

א. היום מבורר שהצורה של עופות הפטם דומה יותר לצורה של עופות ללא מסורת מאשר לעופות עם מסורת.

ב. יש ידיעה וודאית מתוך בדיקות גנטיות מתקדמות ומשוכללות שנעשו ע"י מדענים מומחים, שמוכלאים בעופות הפטם עופות ללא מסורת. השו"ע והרמ"א (יו"ד סי' פ"ב) פוסקים שאסור לאכול עוף ללא מסורת.

ג. ידוע ממקורות מוסמכים שבמפעלים עשו שינויים בעופות והכלאות חדשות גם בשנים האחרונות ושבכוונתם להמשיך לפתח ולשפר את העופות.

ד. יש אחוז ניכר של ביצי עופות פטם, דהיינו הביצים שמהן בוקעים אפרוחי פטם, שצורתם כד כד, כלומר, שהן עגולות משני הצדדים באופן שווה ולא שצד אחד יותר מעוגל מהצד השני. בגמרא מבואר, וכך גם נפסק בשו"ע, שזה סימן המראה שמדובר על עופות טמאים. מוצאים גם ביצים שצורתם כד כד באופן ממש מדויק.